

Politisk följetong

Utgivningen av politiska memoarer och biografier följer ett så inrutat mönster att få alls reflekterar över deras syfte. Det finns ju ändå tillräckligt med engagerade läsare. Inte minst bland äldre samhällspåverkare och faktaskribenter som tycker att det är så hemtrevligt att gnabbas över någon grötig regeringsbildning eller om när Kekkonen blev fullkomligt gaga.

För en yngre generation måste denna litteratur kännas som att dra på sig en trång joggningsdress av kompakt konstfiber från slutet av 1970-talet. Sjuttioalets stil och smak är visserligen på modet, men denna vurm gäller inte litteratur om epokens politik och samhälle. Ett lysande undantag är förstås Max Jakobson, vars minnen och översikter alltjämt finner läsare i alla åldersgrupper.

Inbitna kekkografer får ändå en liten kick av Juhani Suomis senaste verk *Pysähtyneisyyden aika*, som berör Koivistos tre första år som president (1981–1984). Suomi skrev under åren 1986–2000 en monumental biografi i åtta volymer över Kekkonen, i vilken han bara hade gott att säga om den mångårige presidentens maktutövning.

Suomis karakterisering av Koivisto är raka motsatsen, vilket var väntat mot bakgrund av den bild som han ger av Koivisto i sina tidigare verk. Hans nya bok är en fortsättning på följetongen, det vill säga en uppföljning av den maktkamp som började i slutet av 1970-talet då Kekkonen tappade greppet och politiskt tillsatta tjänstemän i utrikesministeriet och presidentens kansli hamnade i luven på varandra.

Juhani Suomi följde med detta maktspel på nära håll. Han har fungerat som tjänsteman på utrikesministeriet sedan 1973. Får man tro hans mångåriga vän och kollega Keijo Korhonen har Suomi alltid räknats som Centerpartiets man inom ministeriet. Detta förklarar kanske bäst varför han så svartvitt utdömer den socialdemokratiska presidenten Koivisto som en svag och passiv statsman.

Suomi har rätt i att Koivisto saknade Kekkonens förmåga att uttrycka sig kort och klart. Men i övrigt har han svårt att erkänna att Koivisto hade goda skäl att göra som han gjorde. Här kan det vara nyttigt att läsa Jorma Kallenautilos nyligen utkomna översiktsverk *Suomi kylmän sodan rauhan maailmassa*, som ger en mer balanserad helhetsbild av maktskiftet.

Koivisto tog genast avstånd från Kekkonens sätt att styra utrikesministeriet förbi regeringen, vilket minskade de politiskt tillsatta tjänstemännens inflytande och ledde till att Finlands utrikespolitiska retorik blev mindre uppblåst. Centerpartiets situation blev inte heller bättre av att den utrikespolitiskt erfarne socialdemokraten Kalevi Sorsa fungerade som statsminister åren 1982–1987.

Kallenautilo poängterar som Suomi att Finlands utrikespolitik under dessa år miste mycket av den initiativrikedom som hade varit så typisk för Kekkonen. Men enligt honom berodde det snarast på att Koivisto inte såg någon mening i att visa aktivitet bara för syns skull. Vilket får mig att tänka på Georg Bernhard Shaw definition av politik som de munviga pratmakarnas paradiset.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 11.10.2005